

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Süüdistatavad \(kriminaalmenetlused\)](#) > [Germany](#)

Süüdistatavad (kriminaalmenetlused)

Sisu koostaja:

Saksamaa

Saksamaa

Nendel teabelehtedel selgitatakse, mis juhtub siis, kui teid kahtlustatakse kuriteo toimepanemises.

Kriminaalmenetluse lühikirjeldus

Allpool on tehtud kokkuvõtte kriminaalmenetluse etappidest.

Eri etappe on kokku viis: uurimine, vahemenetlus, kohtumenetlus, edasikaebemenetlus ja täitemenetlus.

- **Uurimine (*Ermittlungsverfahren*):** kui Teid kahtlustatakse kuriteo toimepanemises, algatavad õiguskaitseasutused (prokurör või politsei) Teie suhtes uurimise. Selle eesmärk on selgitada välja, kas Teie vastu esitatud kahtlustused on põhjendatud. Selleks võidakse kasutada mitmesuguseid uurimismeetmeid, näiteks korraldada Teie kodus läbiotsimine. Kui uurimine on lõpule viidud, otsustab prokurör, kas menetlus lõpetada, kuna puuduvad tõendid või kuna selleks on muid põhjuseid, või siis esitada Teie vastu süüdistus.
- **Vahemenetlus (*Zwischenverfahren*):** vahemenetluse raames kaalub kohus esitatud süüdistusi ja teeb otsuse menetluse lõpetamise või jätkamise kohta. Kui kohus esitatud tõenditele tuginedes usub, et süüdimõistmine on tõenäoline, käivitab ta kohtumenetluse.
- **Kohtumenetlus (*Hauptverfahren*):** selles etapis valmistab kohus kohtumenetluse ette ja viib selle läbi. Süüdistust arutatakse tavaliselt suulisel ärakuulamisel kättesaadavate tõendite (tunnistajate ütlused, dokumendid jne) alusel. Teile antakse ka võimalus süüdistuse kohta märkusi teha ja esitada sündmustest oma nägemus. Kui tehakse süüdimõistev otsus, määratakse Teile tavaliselt karistus. Noorte vastu algatatud kriminaalasjade puhul määrab kohus karistuse asemel sageli muud, harimise eesmärgil võetavad meetmed, millel ei ole karistusega kaasnevaid õiguslikke tagajärgi. Kui süüdimõistvat otsust ei tehta, mõistetakse Teid õigeks.
- **Edasikaebamine (*Rechtsmittelverfahren*):** teatava tähtaja jooksul on Teil võimalus süüdimõistev otsus edasi kaevata. Fakti- ja õigusküsimusi käsitlevas apellatsioonimenetluses (*Berufungsverfahren*) toimub uus kohtumenetlus kõrgema astme kohtus ja selle käigus võetakse vajaduse korral arvesse uusi tõendeid. Kassatsioonimenetluses (*Revisionsverfahren*) vaadatakse otsus läbi üksnes selleks, et teha kindlaks, kas otsuse tegemisel on rikutud õigusnorme. Kohtuotsust ei tohi täitmisele pöörata enne selle jõustumist.
- **Täitemenetlus (*Vollstreckungsverfahren*):** viimasena, kui kohtuotsus on jõustunud, pööratakse määratud karistus täitmisele täitemenetluse korras. Selles etapis võidakse teha veel teatavaid otsuseid, sealhulgas otsus õigusrikkuja ennetähtaegse vabastamise kohta (jättes karistuse ülejäänud osa tingimisi kohaldamata).

Eelnevast võib esineda ka kõrvalekaldeid. Peamiselt tähendab see selliseid lahendusi nagu menetluse lõpetamine (*Einstellung des Verfahrens*), käskmenetlus (*Strafbefehlsverfahren*) ja kiirendatud menetlus (*beschleunigtes Verfahren*). Alaealisi käsitleva kriminaalõiguse valdkonnas kasutatakse ka alaealistele ette nähtud lihtsustatud kohtumenetlusi.

Kriminaalmenetluse etappide ja Teie õigustega seotud üksikasjalik teave on esitatud järgnevatel lehtedel. See teave ei asenda õiguslast nõu ning selle eesmärk on vaid anda juhiseid.

Vajaliku teabe leidmiseks klikkige alltoodud linkidel

[Minu õigused uurimise ajal](#)

[Minu õigused kohtumenetluse ajal](#)

[Minu õigused pärast kohtumenetlust](#)

Lingid

[Kriminaalmenetluse seadustik \(*Strafprozessordnung*\) \(inglisekeelne versioon\)](#)

[Noortekohtute seadus \(*Jugendgerichtsgesetz*\) \(inglisekeelne versioon\)](#)

[Karistusseadustik \(*Strafgesetzbuch*\) \(inglisekeelne versioon\)](#)

■ Viimati uuendatud: 19/11/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

1 - Minu õigused uurimise ajal

Praegu teave puudub. Palun kontrollige hiljem.

■ Viimati uuendatud: 04/03/2026

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

2 - Minu õigused kohtumenetluse ajal

A. Kus toimub kohtumenetlus?

Kohtumenetlus toimub seal, kus prokurör süüdistuse esitab; see on reguleeritud õigusnormidega. Sageli toimub kohtumenetlus selle piirkonna kohtus, kus kuritegu toime pandi.

See, millises kohtus – kas esimese astme kohtus (*Amtsgericht*), liidumaa kohtus (*Landgericht*) või liidumaa kõrgeimas üldkohtus (*Oberlandesgericht*) – asja menetletakse, sõltub teatavatest teguritest, sealhulgas sellest, milline karistus eeldatavasti kuriteo eest määratakse. Kui isikut süüdistatakse kergemas kuriteos (*Vergehen*) ja karistuseks määratakse eeldatavasti ainult rahatrahv või kuni kaheaastane vabadusekaotuslik karistus, arutab asja esimese astme kohus ainuisikulisel koosseisus. Raskete kuritegude (*Verbrechen*) korral, mille puhul määratakse eeldatavasti kahe- kuni nelja-aastane vabadusekaotuslik karistus, teeb asjas otsuse esimese astme kohus, mille koosseisu kuuluvad üks kutseline kohtunik ja kaks kohtukaasistajat (*Schöffengericht*). Kui karistuseks määratakse eeldatavasti pikem kui nelja-aastane vabadusekaotuslik karistus, teeb asjas otsuse liidumaa kohus, mille koosseisu kuulub kaks või kolm kutselist kohtunikku ja kaks kohtukaasistajat. Riigivastaste kuritegude puhul on asja arutamiseks pädev liidumaa kõrgeim üldkohus, mille koosseisu kuulub kolm või viis kutselist kohtunikku, sõltuvalt menetluse keerukusest ja/või ulatusest.

B. Kas süüdistust saab muuta? Kui see on võimalik, siis millised on minu

Õigused saada selle kohta teavet?

Teatud tingimustel võib kohtu tehtud süüdimõistev otsus Teie vastu esitatud süüdistustest kõrvale kalduda. Muudel karistusõigusnormidel põhinev süüdimõistmine on lubatud ainult juhul, kui kohus annab Teile eelnevalt sõnaselgelt teada, et õiguslik hinnang kaldub esitatud süüdistustest kõrvale, ja annab Teile eelnevalt ka võimaluse esitada enda kaitseks vastuväiteid.

Muudel kuritegudel põhineva süüdimõistva kohtuotsuse tegemiseks peab prokurör esitama täiendavad süüdistused, kui erapooletu kolmas isik ei käsitaks neid kuritegusid ja esialgses süüdistuses kirjeldatud sündmust ühe sündmusena. Täiendavaid süüdistusi arutatakse ainult Teie ja kohtu nõusolekul.

C. Millised õigused on mul kohtuistungil ajal?

i. Kas ma pean kohtus kohal olema? Millistel tingimustel võin ma jätta kohtusse ilmumata?

Põhimõtteliselt on süüdistatav kohustatud kohtuprotsessil osalema. Kui süüdistatavat ei ole osalemiskohustusest vabastatud ja ta jätab kohtuistungile ilmumata, peatatakse üldiselt kohtuprotsess ning teatud tingimustel võidakse isiku suhtes välja anda ka vahistamismäärus. Erandeid kohaldatakse näiteks käskmenetluse puhul ning fakti- ja õigusküsimusi käsitlevate apellatsioonkaebuste menetlemisel.

ii. Kas mul on õigus kasutada tõlki ja lasta dokumente tõlkida?

Teil on õigus saada viivitamata üksikasjalikku teavet Teie vastu esitatud süüdistuse laadi ja aluste kohta Teile arusaadavas keeles.

Kui Te saksa keelt ise piisavalt hästi ei valda, määrab kohus Teie jaoks tõlgi, kes tõlgib Teile kohtumenetluse käigus kõik olulised ütlused ja avaldused.

iii. Kas mul on õigus kaitsjale?

Teil on õigus advokaadi kaitsele. Teatavatel juhtudel on kaitsja kasutamine ka kohustuslik. Kui Te sellisel juhul ise advokaati end kaitsma ei määra, määrab Teile kaitsja kohus. Teavet advokaadi leidmise ja selle kohta, kes talle tasu maksab, leiate [siit](#).

iv. Millistest muudest menetlusõigustest ma peaksin olema teadlik (nt kahtlustatavate ilmumine kohtusse)?

Kui Teie vastu esitatakse tõendeid, on Teil õigus esitada nende kohta vastuväiteid. Teil on õigus ebaseaduslikult esitatud tõendite vastuvõtmine ja kasutamine vaidlustada.

Samuti on Teil õigus taotleda täiendavate tõendite kogumist. Teil on õigus ise tõendeid koguda ja esitada, olgugi et Teil ei ole politseiga samu volitusi. Näiteks ei ole Teil õigust telefonikõnesid pealt kuulata ja seotud kõnesalvestisi tõendina esitada.

Võite paluda tunnistajatel anda tõeseid ütlusi nende nägemuse kohta sündmustest ja kutsuda tunnistajad koos endaga kohtuistungil osalema. Tunnistajad on kohustatud kohtusse ilmuma ja tõtt rääkima.

Kõigepealt küsitlevad tunnistajaid kohus ja prokurör, misjärel saate neile küsimusi esitada Teie ja Teie advokaat.

D. Võimalikud karistused

Võimalikud karistused on trahvid ja vabadusekaotuslikud karistused. Teatud juhtudel võib kohus ette näha ka parandus- ja ennetusmeetmeid. Sellised meetmed hõlmavad näiteks isiku psühhiaatriaiglasse paigutamist, narkootikumidest võõrutamise keskustesse saatmist või ennetavat kinnipidamist. Sellise meetme näide on ka juhiloa äravõtmine. Lisakaristusena võib kohus kohaldada sõidukijuhtimise keeldu. Parandus- ja ennetusmeetmeid saab määrata eraldiseisvalt või teatud juhtudel lisaks põhikaristusele.

Trahvi suurus määratakse päevamäärade arvuna (näiteks 50 päevamäärade väärtusega 15 eurot tükk). Päevamäär

vastab tavaliselt kolmekümnendikule isiku kuu netosissetulekust. Trahvi maksmata jätmise korral tuleb veeta päev vanglas iga kahe päevamäära kohta (asendusarest) (*Ersatzfreiheitsstrafe*). Vangistuse vältimiseks on võimalik trahv tasuda ka tasustamata tööd tehes. Kuni 180 päevamäära suuruste trahvide puhul võidakse trahvi kohaldamine teatavatel tingimustel peatada. Sellisel juhul saadetakse Teile asjaomane teade ja Te peate trahvi maksma ainult juhul, kui panete pärast kohtuotsuse tegemist toime uue kuriteo või rikute Teile järgimiseks määratud tingimusi või ettekirjutusi.

Kuni kaheaastase vabadusekaotusliku karistuse korral võidakse isik karistusest tingimuslikult vabastada, kohaldades katseaega. Katseaja pikkus on kaks kuni viis aastat. Kui katse ajal tingimusliku karistusest vabastamise reegleid rikutakse, võidakse karistus täitmisele pöörata.

Vabadusekaotuslikku karistust kantakse vanglas. Kui lõplik otsus on jõustunud, saate teate selle kohta, et peate hakkama oma karistust kandma. Kui Te seda vabatahtlikult ei tee, antakse välja vahistamismäärus.

Kui olete kandnud vähemalt kaks kolmandikku oma karistusest (või pool karistusest – vähemalt kuus kuud sellest –, kui tegu on esimese kuni kaheaastase vabadusekaotusliku karistusega või kui esinevad teatavad eriasjaolud), kaalutakse Teie ennetähtaegset vabastamist tingimusel, et nõustute ülejäänud karistuse tingimusliku kohaldamata jätmisega. Kui kohus kaalub ennetähtaegset vabastamist teatavate raskete kuritegude toimepanija puhul, tuleb vabastamise üle otsustamiseks saada eksperdiarvamus. Kohtuotsuse täideviimisega seotud kohtuotsused teeb tavaliselt liidumaa kohtu täitevüksuse kohtunik ainuisikuliselt.

Alaealisi käsitleva kriminaalõiguse valdkonnas ei panda rõhku kurjateo toimepanija karistamisele ja õigusrikkumise heastamisele, vaid toimepanija harimisele, et ta ei paneks toime uut kuritegu. Seega võidakse alaealiste puhul lisaks vabadusekaotuslikele karistustele, mille pikkus on vähemalt kuus kuud, aga võib olla ka kuni viis aastat ja raskete kuritegude puhul ka kuni kümme aastat (14–17aastaste alaealiste puhul), ja mis võidakse ka tingimisi kohaldamata jätta (kui karistus ei ole pikem kui kaks aastat), kohaldada ka muud liiki karistusi (mis on kergemate ja keskmise raskusastmega kuritegude puhul palju levinumad). Näidetena võib tuua korraldused teha üldkasulikke tööd, maksta raha heategevuseks, võtta meetmeid tekitatud kahju korvamiseks ja osaleda sotsiaalvaldkonna kursusel; samuti võidakse määrata süüdimõistetud konkreetse isiku hoole ja järelevalve alla või näha ette ohvri ja õigusrikkuja lepitamine; ka võidakse alaealine määrata kuni neljaks nädalaks alaealiste kinnipidamisasutusse.

Viimati uuendatud: 20/11/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

3 - Minu õigused pärast kohtumenetlust

A. Kas mul on õigus kohtuotsus edasi kaevata?

Kui Te kohtuotsusega nõus ei ole, on Teil võimalus kasutada järgmisi tavapäraseid õiguskaitsevahendeid: esitada apellatsioonkaebus fakti- ja õigusküsimuste käsitlemiseks (*Berufung*), esitada kassatsioonkaebus (*Revision*) ja esitada kaebus (*Beschwerde*). Käskotsuse (*Strafbefehl*) peale on Teil võimalik esitada vastuväide (*Einspruch*). Sellisel juhul kohtumenetlus peatatakse. Vastuväite võib esitada ka üksnes trahvisuuruse arvutamiseks kasutatud päevamäära vaidlustamiseks. Süüdistatava, kaitsja ja prokuröri nõusolekul võib kohus seejärel teha asjaomases küsimuses otsuse kohtumäärusega ilma kohtumenetluseta.

Apellatsioonkaebuse fakti- ja õigusküsimuste käsitlemiseks saab esitada esimese astme kohtu (*Amtsgericht*) otsuse peale. Selle tulemusena toimub uus täielik kohtumenetlus liidumaa kohtu (*Landgericht*) asjakohases kriminaalasjade osakonnas. Kassatsiooni saab esitada esimese astme kohtu ja liidumaa kohtu otsuste peale ning samuti liidumaa kõrgeima üldkohtu (*Oberlandesgericht*) otsuste peale. Kassatsiooni raames vaadatakse kohtuotsus läbi üksnes selleks, et kontrollida, kas otsuse tegemisel rikuti õigusnorme, ja täielikku kohtumenetlust uuesti ei toimu.

Kaebust (*Beschwerde*) ei esitata mitte kohtu otsuste (*Urteile*), vaid kohtu määruste ja menetlusküsimustes

tehtavate otsuste (*Beschlüsse* ja *Verfügungen*) peale.

Fakti- ja õigusküsimuste käsitlemiseks esitatavate apellatsioonkaebuste, kassatsioonkaebuste ja kaebuste suhtes kohaldatakse täiendavaid vastuvõetavusnõudeid, eelkõige vorminõudeid ja tähtaegu. Võite ise või Teie advokaat võib kohe pärast kohtuotsuse kuulutamist dikteerida kohtukantseleis avalduse edasikaebuse esitamise kohta. Saate esitada edasikaebuse ka hiljem, ühe nädala jooksul pärast otsuse kuulutamist. Edasikaebuse võib esitada kirjalikult või dikteerides avalduse kohtukantseleile. Edasikaebuse saab esitada ka siis, kui enne kohtuotsuse kuulutamist oli sõlmitud läbirääkimiste tulemusena kokkulepe (*Verständigung*).

Saate edasikaebuse esitada süüdimõistva kohtuotsuse enda või määratud karistuse raskusastme vaidlustamiseks.

Kui esitate apellatsioonkaebuse fakti- ja õigusküsimuste käsitlemiseks, on Teie otsustada, kas Te kaebust põhjendate või mitte.

Kassatsioonkaebust tuleb põhjendada, esitades selleks hiljemalt üks kuu pärast kohtuotsuse kohta kirjaliku põhjenduse saamist advokaadi allkirjastatud avalduse või dikteerides sellekohase avalduse kohtukantseleile.

B. Milliseid muid õiguskaitsevahendeid saaksin kasutada?

Erakorralise abinõuna on võimalik pärast lõpliku kohtuotsuse kuulutamist taotleda asja uuesti läbivaatamist. See on aga lubatud üksnes juhul, kui asja uuesti läbivaatamiseks on alust, näiteks kui saadakse Teie süütust kinnitavaid uusi tõendeid.

Põhimõtteliselt võidakse kohtuotsuseid läbi vaadata ka põhiseaduslikkust käsitleva kaebuse (*Verfassungsbeschwerde*) alusel, et kontrollida, ega otsusega pole rikutud isiku põhiõigusi. Põhiseaduslikkust käsitlevaid kaebusi on võimalik esitada aga alles pärast seda, kui kõik muud õiguskaitsevahendid, eelkõige fakti- ja õigusküsimusi käsitlev apellatsioonkaebus ning kassatsioonkaebus, on ammendatud.

C. Millised on karistuse määramise tagajärjed?

i. Karistusregister

Lõplikud süüdimõistvad kohtuotsused kantakse [föderaalsesse kesksesse karistusregistrisse](#) (Bundeszentralregister). Seda registrit peab föderaalne justiitsamet (Bundesamt für Justiz) föderaalset kesksesse karistusregistri seaduse (*Bundeszentralregistergesetz*) alusel. Sissekande tegemiseks ei pea saama Teie nõusolekut. Kanne süüdimõistva kohtuotsuse kohta kustutatakse/eemaldatakse pärast asjaomases õigusaktis kindlaksmääratud tähtaega, kui uusi süüdimõistvaid kohtuotsuseid isiku kohta vahepeal lisatud ei ole. Kõnealune tähtaeg sõltub kuriteo laadist ja määratud karistuse raskusastmest. Föderaalset kesksesse karistusregistri kogu sisule võimaldatakse täielikku juurdepääsu teatavatel konkreetsetel eesmärkidel vaid väga piiratud hulgal kohtutele ja asutustele.

Teatavad süüdimõistvad kohtuotsused, nagu üle 90 päevamäär suurusel trahvid või pikemad kui kolmekuused vabadusekaotuslikud karistused kantakse isiku õiguskuulekuse tõendile (*Führungszeugnis*). See tõend on dokument, mis kajastab seda, kas isiku suhtes on minevikus tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid või mitte. Selle väljastab taotluse alusel [föderaalne justiitsamet](#) ja seda saab taotleda ka interneti kaudu. Kui isikul on lisaks Saksamaa kodakondsusele ka mõne teise ELi liikmesriigi või Ühendkuningriigi kodakondsus, on sellel tõendil teave ka tema päritoluriigi karistusregistris olevate teda puudutavate kannete kohta. Kas ja kui kaua õiguskuulekuse tõend süüdimõistva kohtuotsuse teavet kajastab, sõltub kuriteo laadist ja karistuse raskusastmest.

Lisaks föderaalsetele kesksesse karistusregistrile peetakse ka noorte toimepandud kuritegude registrit (*Erziehungsregister*). See sisaldab andmeid teatavate alaealisi ja teismelisi puudutavate korralduste ja otsuste, näiteks parandus- või distsiplinaarmede määramise kohta. Asjaomaseid andmeid võib üksnes teatavatel konkreetsetel eesmärkidel edastada ainult väga piiratud hulgal kohtutele ja asutustele.

ii. Karistuse täideviimine, kinnipeetavate üleviimine, kriminaalhooldus ja alternatiivsed karistused

Kui kohtuotsus on jõustunud, käivitab prokurör karistuse täideviimise protsessi.

Kui Saksamaa kohus on oma otsusega määranud vabadusekaotusliku karistuse, saab seda karistust peale Saksamaa kanda ka muus liikmesriigis. Kui viibite süüdimõistmise ajal juba välismaal, otsustab täitevasutuse ülesannetes prokurör pärast Teie ärakuulamist, kas anda täideviimine üle teisele liikmesriigile (kriminaalasjades osutatava rahvusvahelise vastastikuse õigusabi seaduse artikli 85 lõige 2) (*Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* – IRG)). Kui olete süüdimõistmise ajal veel Saksamaal, on sellise üleandmise eeltingimus see, et olete täideviimise teisele riigile üleandmisega nõus või et liidumaa kõrgeim üldkohus on teinud sellekohase otsuse (IRG artikli 85 lõige 2).

Kui Te süüdimõistetuna soovite kanda oma karistust muus liikmesriigis, võite esitada selle kohta taotluse pädevale prokurörile. Prokuröri otsus sõltub suuresti sellest, kas Teie kui süüdimõistetud taasintegreerumine ühiskonda on tõenäolisem Saksamaal või asjaomases muus riigis.

■ Viimati uuendatud: 20/11/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.